

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

10. září 2009 *

Ve věci C-97/08 P,

jejímž předmětem je kasační opravný prostředek na základě článku 56 statutu Soudního dvora, podaný dne 27. února 2008,

Akzo Nobel NV, se sídlem v Arnhem (Nizozemsko),

Akzo Nobel Nederland BV, se sídlem v Arnhem,

Akzo Nobel Chemicals International BV, se sídlem v Amersfoort (Nizozemsko),

Akzo Nobel Chemicals BV, se sídlem v Amersfoort,

Akzo Nobel Functional Chemicals BV, se sídlem v Amersfoort,

* Jednací jazyk: angličtina.

zastoupené C. Swaakem, M. van der Woudem a M. Mollicou, advokáty,

účastnice řízení podávající kasační opravný prostředek (navrhovatelky),

přičemž další účastníci řízení je:

Komise Evropských společenství, zastoupená X. Lewisem a F. Castillo de la Torrem,
jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalovaná v prvním stupni,

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení A. Rosas, předseda senátu, J. N. Cunha Rodrigues, J. Klučka, P. Lindh
a A. Arabadžev (zpravodaj), soudci,

generální advokátka: J. Kokott,
vedoucí soudní kanceláře: R. Grass,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 23. dubna 2009,

vydává tento

Rozsudek

- ¹ Svým kasačním opravným prostředkem Akzo Nobel NV (dále jen „Akzo Nobel“), Akzo Nobel Nederland BV (dále jen „Akzo Nobel Nederland“), Akzo Nobel Chemicals International BV (dále jen „Akzo Nobel Chemicals International“), Akzo Nobel Chemicals BV (dále jen „Akzo Nobel Chemicals“) a Akzo Nobel Functional Chemicals BV (dále jen „Akzo Nobel Functional Chemicals“) navrhují, aby Soudní dvůr zrušil rozsudek Soudu prvního stupně Evropských společenství ze dne 12. prosince 2007, Akzo Nobel a další v. Komise (T-112/05, Sb. rozh. s. II-5049, dále jen „napadený rozsudek“), jímž tento Soud zamítl jejich žalobu směřující ke zrušení rozhodnutí Komise 2005/566/ES ze dne 9. prosince 2004 o řízení podle článku 81 Smlouvy o ES a článku 53 Dohody o EHP (Věc C.37.533 – Cholinchlorid) (Úř. věst. 2005, L 190, s. 22, dále jen „sporné rozhodnutí“).
- ² Komise Evropských společenství v tomto rozhodnutí vytýkala jeho adresátům jediné a pokračující porušování čl. 81 odst. 1 ES a ode dne 1. ledna 1994 čl. 53 odst. 1 Dohody o Evropském hospodářském prostoru ze dne 2. května 1992 (Úř. věst. 1994, L 1, s. 3).

Právní rámec Společenství

- 3 Článek 15 odst. 2 nařízení Rady č. 17 ze dne 6. února 1962, prvního nařízení, kterým se provádějí články [81] a [82] Smlouvy (Úř. věst. 1962, 13, s. 204; Zvl. vyd. 08/01, s. 3), stanoví:

„Komise může podnikům nebo sdružením podniků uložit rozhodnutím pokuty ve výši od 1 000 do 1 000 000 zúčtovacích jednotek nebo v částce tuto výši přesahující, ale nepřesahující 10 % obratu dosaženého v předchozím účetním [hospodářském] roce všemi podniky, které se na porušení podílely, a pokud úmyslně nebo z nedbalosti:

- a) poruší čl. [81] odst. 1 nebo článek [82] Smlouvy, nebo

[...]“

- 4 Článek 23 odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 a 82 Smlouvy (Úř. věst. 2003, L 1, s. 1; Zvl. vyd. 08/02, s. 205) stanoví:

„Komise může rozhodnutím uložit podnikům a sdružením podniků pokuty, pokud úmyslně nebo z nedbalosti:

a) se dopouštějí jednání v rozporu s články 81 nebo 82 Smlouvy, nebo

[...]

Pokuta u každého podniku a sdružení podniků podílejících se na protiprávním jednání nesmí přesáhnout 10 % jeho celkového obratu za předchozí hospodářský rok.

[...]“

Skutkový základ sporu

- 5 Podle zjištění Komise, na které odkazuje Soud v napadeném rozsudku, je skutkový základ sporu následující.

- 6 Komise zahájila šetření v odvětví cholinchloridu na světové úrovni zahrnující období od roku 1992 do konce roku 1998 poté, co v dubnu roku 1999 obdržela žádost o uplatnění shovívavosti od amerického výrobce.

- 7 Cholinchlorid patří do skupiny ve vodě rozpustných vitaminů B komplex (vitamin B 4). Používá se zejména v průmyslu výživy zvířat jako potravinový doplněk. Kromě výrobců

trh cholinchloridu zahrnuje jednak zpracovatele, již od výrobců odebírají výrobek v tekuté formě a přeměňují jej na cholinchlorid s nosnou látkou, buď na účet výrobce, nebo na vlastní účet, a jednak distributory.

- 8 Navrhovatelkami je pět společností patřících do skupiny Akzo Nobel a náležejících mezi výrobce cholinchloridu. V průběhu období, na které se vztahovalo šetření Komise, Akzo Nobel, mateřská společnost skupiny, vlastnila přímo či nepřímo 100 % kapitálu ostatních navrhovatelek. Tato posledně jmenovaná totiž vlastnila 100 % kapitálu jejích dceřiných společností Akzo Nobel Nederland a Akzo Nobel Chemicals International. Akzo Nobel Nederland byla vlastníkem 100 % kapitálu její dceřiné společnosti Akzo Nobel Chemicals, která sama vlastnila celkový kapitál společnosti Akzo Nobel Functional Chemicals.
- 9 Konsolidovaný celosvětový obrat deklarovaný společností Akzo Nobel v roce 2003, který je hospodářským rokem, který bezprostředně předcházel spornému rozhodnutí, činil 13 miliard eur.
- 10 Pokud jde o Evropský hospodářský prostor (dále jen „EHP“), kartelová dohoda byla zavedena na dvou různých úrovních, které však byly úzce spojeny: na světové úrovni a na evropské úrovni.
- 11 Na světové úrovni se protisoutěžní činnosti od června roku 1992 do dubna roku 1994 účastnilo několik severoamerických a evropských společností, mezi nimi i navrhovatelky. Setkání, na kterých byla prováděna kartelová dohoda na evropské úrovni, jež trvala od března roku 1994 do října roku 1998, se účastnily pouze evropské společnosti, mezi nimi i navrhovatelky.
- 12 Komise považovala opatření sjednaná na světové a evropské úrovni za komplexní a jediné pokračující protiprávní jednání týkající se EHP, kterého se severoameričtí

výrobci účastnili po určitou část období a evropští výrobci po celé období vyšetřované Komisí.

- 13 Dne 9. prosince 2004 přijala Komise sporné rozhodnutí. V článku 1 tohoto rozhodnutí konstatovala, že několik podniků, mezi nimi i navrhovatelky, porušilo čl. 81 odst. 1 ES a článek 53 Dohody o EHP tím, že se účastnily souboru dohod a jednání ve vzájemné shodě sestávajících ze stanovování cen, rozdělování trhů a úkonů ve vzájemné shodě vůči soutěžitelům v odvětví cholinchloridu v EHP.
- 14 Pokud jde o skupinu Akzo Nobel, Komise se rozhodla určit sporné rozhodnutí společně a nerozdílně všem navrhovatelkám. Akzo Nobel Nederland, Akzo Nobel Chemicals International a Akzo Nobel Chemicals nebo jejich právní předchůdci se přímo podíleli na protiprávním jednání. Společnost Akzo Nobel Functional Chemicals byla vytvořena jako dceřiná společnost Akzo Nobel Chemicals v červnu roku 1999. Komise tudíž dospěla k závěru, že Akzo Nobel Functional Chemicals je právním nástupcem své mateřské společnosti ve většině činností v odvětví cholinchloridu dříve prováděných touto posledně jmenovanou, a na základě toho má uvedené rozhodnutí být určeno rovněž jí.
- 15 Pokud jde přesněji o Akzo Nobel, Komise měla za to, že tvořila hospodářskou jednotku s dalšími právníckými osobami skupiny Akzo Nobel, kterým bylo sporné rozhodnutí určeno, a že se právě tato hospodářská jednotka účastnila kartelové dohody. Komise dospěla k závěru, že uvedená společnost mohla vykonávat rozhodující vliv na obchodní politiku svých dceřiných společností, jež všechny přímo či nepřímo stoprocentně vlastnila, a že se dalo předpokládat, že tak skutečně činila. Komise tedy konstatovala nedostatek obchodní samostatnosti dceřiných společností Akzo Nobel, což ji vedlo k tomu, že jí určila sporné rozhodnutí bez ohledu na skutečnost, že se osobně kartelové dohody neúčastnila.

- 16 Komise měla za to, že nedostatek obchodní samostatnosti provozních společností či obchodních jednotek skupiny Akzo Nobel byl prokázán rovněž na základě dokumentů předložených Akzo Nobel v průběhu správního řízení.
- 17 Vzhledem k tržnímu podílu všech navrhovatelek a zejména na základě informace uvedené v bodě 9 tohoto rozsudku Komise v článku 2 sporného rozhodnutí uložila navrhovatelkám společně a nerozdílně pokutu ve výši 20,99 milionu eur za protiprávní jednání uvedená v článku 1 tohoto rozhodnutí.

Žaloba před Soudem a napadený rozsudek

- 18 Na podporu své žaloby před Soudem za účelem zrušení sporného rozhodnutí uvedly navrhovatelky tři žalobní důvody.
- 19 Komise měla za to, že uvedená žaloba nebyla přípustná z toho důvodu, že podle ní nebyla podána v souladu s články 21 statutu Soudního dvora a 44 jednacího řádu Soudu a že byla, co se týče Akzo Nobel Nederland, Akzo Nobel Chemicals International a Akzo Nobel Chemicals, zjevně neopodstatněná, poněvadž uvedená žaloba, která musela být analyzována jako pět samostatných žalob, neobsahovala žalobní důvody, které by mohly odůvodnit zrušení sporného rozhodnutí v rozsahu, v němž prokázalo odpovědnost těchto společností, nebo v rozsahu, v němž stanovovalo výši pokuty ve vztahu k těmto společnostem. Komise podpůrně tvrdila, že z týchž důvodů, bez ohledu na to, komu bylo uvedené rozhodnutí určeno, bylo zjevné, že dceřiné společnosti Akzo Nobel neměly právní zájem na zrušení tohoto rozhodnutí.

- 20 Soud zamítl námitku nepřipustnosti vznesenou Komisí v bodech 31 a 32 napadeného rozsudku.
- 21 Pokud jde o věc samou, první žalobní důvod navrhovatelek vycházel z nesprávného přičtení společné a nerozdílné odpovědnosti společnosti Akzo Nobel, hlavní společnosti skupiny, která přímo či nepřímou vlastní 100 % kapitálu svých dceřiných společností.
- 22 Navrhovatelky tvrdily, že rozhodující vliv, který musí mateřská společnost uplatňovat, aby jí mohla být přičítána odpovědnost za chování její dceřiné společnosti, se musí týkat obchodní politiky *stricto sensu* posledně uvedené.
- 23 Komise proto musela prokázat zaprvé možnost mateřské společnosti vykonávat řídicí pravomoc do té míry, že zbaví svoji dceřinou společnost jakékoli nezávislosti v hlavních směrech její obchodní činnosti, a zadruhé skutečnost, že tuto pravomoc vykonávala.
- 24 Z judikatury vyplývá předpoklad, že 100% vlastněná dceřiná společnost uplatňuje pokyny vydané mateřskou společností. Za těchto podmínek, aby byla Komise v takovém případě povinna činit odpovědnou pouze dceřinou společnost, musela by tato určovat svoji obchodní politiku z velké části sama. Pokud by tato okolnost byla prokázána, Komisi by znovu příslušelo prokázat, že mateřská společnost v konkrétním případě skutečně vykonávala rozhodující vliv.
- 25 Z toho vyplývá, že jednotková organizace skupiny společností, jakou má skupina Akzo Nobel, sama o sobě není dostatečná k tomu, aby nezbytné prokázání skutečné účasti mateřské společnosti bylo nadbytečné.

- 26 Navrhovatelky měly za to, že prokázaly, že dceřiné společnosti Akzo Nobel určují svoji obchodní politiku z velké části samy, a že tak vyvrátily domněnku, ze které vycházela Komise. Navrhovatelky se domnívaly, že Komise měla prokázat, že uvedená společnost vykonávala rozhodující vliv na obchodní politiku ostatních navrhovatelek. Komise však tento požadavek údajně nesplnila s ohledem na to, že kromě vlastnictví veškerého kapitálu jsou skutečnosti, o které se opřela za účelem shledání společnosti Akzo Nobel společně a nerozdílně odpovědnou za protiprávní jednání, buď nerelevantní, nebo nesprávné.
- 27 Pokud jde o první žalobní důvod uplatňovaný navrhovatelkami na podporu jejich žaloby, Soud úvodem přezkoumal otázku přičitatelnosti protiprávního jednání dceřiné společnosti její mateřské společnosti a vyslovil se následujícím způsobem:

„57 Je třeba především připomenout, že pojem ‚podnik‘ ve smyslu článku 81 ES zahrnuje hospodářské entity, z nichž každá je tvořena jednotnou organizací osobních, hmotných a nehmotných prvků, která dlouhodobě sleduje určitý hospodářský cíl a může přispívat ke spáchání protiprávního jednání uvedeného v daném ustanovení (viz rozsudek Soudu ze dne 20. března 2002, HFB a další v. Komise, T-9/99, Recueil, s. II-1487, bod 54 a citovaná judikatura).

58 Skutečností, která opravňuje Komisi k určení rozhodnutí ukládajícího pokuty mateřské společnosti skupiny společností, tedy není ani vztah mezi mateřskou a dceřinou společností, kdy dochází k podněcování k protiprávnímu jednání, a tím spíše ani účast mateřské společnosti na uvedeném protiprávním jednání, ale to, že tvoří jediný podnik ve výše uvedeném smyslu. Je totiž třeba připomenout, že právo Společenství v oblasti hospodářské soutěže uznává, že jednotlivé společnosti náležející to téže skupiny tvoří jednu hospodářskou entitu, a tedy podnik ve smyslu článku 81 ES a článku 82 ES, jestliže dotčené společnosti neurčují své jednání na trhu samostatně (rozsudek Soudu ze dne 30. září 2003, Michelin v. Komise, T-203/01, Recueil, s. II-4071, bod 290).

- 59 Rovněž je třeba poznamenat, že pro účely uplatnění a výkonu rozhodnutí Komise v oblasti práva hospodářské soutěže je nezbytné označit jako osobu, již je rozhodnutí určeno, entitu s právní subjektivitou (viz v tomto smyslu rozsudek Soudu ze dne 20. dubna 1999, *Limburgse Vinyl Maatschappij a další v. Komise*, zvaný „PVC II“, T-305/94 až T-307/94, T-313/94 až T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 a T-335/94, *Recueil*, s. II-931, bod 978).
- 60 V konkrétním případě, kdy mateřská společnost vlastní 100 % kapitálu své dceřiné společnosti, která se dopustila protiprávního jednání, existuje vyvratitelná domněnka, podle které uvedená mateřská společnost vykonává rozhodující vliv na chování své dceřiné společnosti (viz v tomto smyslu rozsudek Soudního dvora ze dne 25. října 1983, *AEG[-Telefunken] v. Komise*, 107/82, *Recueil*, s. 3151, bod 50, a rozsudek PVC II, bod 59 výše, body 961 a 984), a že tedy tvoří jediný podnik ve smyslu článku 81 ES (rozsudek Soudu ze dne 15. června 2005, *Tokai Carbon a další v. Komise*, T-71/03, T-74/03, T-87/03 a T-91/03, [...], bod 59). Přísluší tedy mateřské společnosti napadající před soudem Společenství rozhodnutí Komise, kterým jí byla uložena pokuta za jednání, jehož se dopustila její dceřiná společnost, vyvrátit uvedenou domněnku předložením důkazů, které mohou prokázat nezávislost její dceřiné společnosti (rozsudek Soudu ze dne 27. září 2006, *Avebe v. Komise*, T-314/01, *Sb. rozh.* s. II-3085, bod 136; viz rovněž v tomto smyslu rozsudek Soudního dvora ze dne 16. listopadu 2000, *Stora Kopparbergs Bergslags v. Komise*, C-286/98 P, *Recueil*, s. I-9925, dále jen „rozsudek Stora“, bod 29).
- 61 V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že ačkoli je pravda, že Soudní dvůr v bodech 28 a 29 rozsudku Stora, bod 60 výše, uvedl kromě vlastnictví 100 % kapitálu dceřiné společnosti další okolnosti jako nezpochybnění vlivu vykonávaného mateřskou společností na obchodní politiku její dceřiné společnosti a společné zastoupení obou společností v průběhu správního řízení, nemění to nic na tom, že uvedené okolnosti Soudní dvůr uvedl pouze s cílem popsat souhrn skutečností, na kterých Soud založil své úvahy, za účelem učinění závěru, že Soud nezaložil své rozhodnutí výhradně na vlastnictví veškerého kapitálu dceřiné společnosti její mateřskou společností. Skutečnost, že Soudní dvůr potvrdil posouzení Soudu v této věci, tudíž nemůže mít za následek změnu zásady zakotvené v bodě 50 rozsudku AEG [-Telefunken] v. Komise, bod 60 výše.

- 62 Za těchto podmínek postačí k závěru, že mateřská společnost vykonává rozhodující vliv na obchodní politiku své dceřiné společnosti, aby Komise prokázala, že veškerý kapitál dceřiné společnosti je vlastněn její mateřskou společností. Komise následně může činit mateřskou společnost společně a nerozdílně odpovědnou za zaplacení pokuty uložené její dceřiné společnosti, s výjimkou situace, že uvedená společnost prokáže, že její dceřiná společnost v podstatě neuplatňuje pokyny, které jí dává, a tedy jedná na trhu nezávisle.
- 63 Rovněž je v rámci těchto úvodních poznámek třeba přezkoumat ústřední argument písemností žalobkyň, podle kterého se vliv mateřské společnosti předpokládáný na základě vlastnictví veškerého kapitálu její dceřiné společnosti vztahuje na její obchodní politiku *stricto sensu* [...]. Do této politiky podle žalobkyň spadá například distribuční a cenová strategie. Mateřská společnost tedy podle tohoto argumentu může vyvrátit uvedený předpoklad tím, že prokáže, že je to dceřiná společnost, kdo řídí uvedené zvláštní aspekty své obchodní politiky, aniž by v tomto ohledu dostávala pokyny.
- 64 Je tedy třeba uvést, že v rámci analýzy existence jediné hospodářské entity mezi několika společnostmi, které náleží do jedné skupiny, soud Společenství zkoumal, zda mateřská společnost mohla ovlivňovat cenovou politiku (viz v tomto smyslu rozsudky Soudního dvora ze dne 14. července 1972, [Imperial Chemical Industries] v. Komise, 48/69, Recueil, s. 619, bod 137, a Geigy v. Komise, 52/69, Recueil, s. 787, bod 45), výrobní činnost a distribuci (viz v tomto smyslu rozsudek Soudního dvora ze dne 6. března 1974, Istituto Chemioterapico Italiano a Commercial Solvents v. Komise, 6/73 a 7/73, Recueil, s. 223, body 37 a 39 až 41), prodejní cíle, hrubé obchodní marže, prodejní náklady, „cash flow“, zásoby a marketing (rozsudek Soudu ze dne 12. ledna 1995, Viho v. Komise, T-102/92, Recueil, s. II-17, bod 48). Nelze z toho nicméně vyvodit, že pod pojem „obchodní politika dceřiné společností“ spadají pro účely uplatnění článků 81 ES a 82 ES ve vztahu k mateřské společnosti pouze uvedené aspekty.
- 65 Z uvedené judikatury ve spojení s úvahami uvedenými v bodech 57 a 58 výše naopak vyplývá, že přísluší mateřské společnosti předložit k posouzení Soudu veškeré důkazy, které se týkají hospodářských a právních organizačních vazeb mezi

její dceřinou společností a jí samotnou a o kterých se domnívá, že prokazují, že tvoří jedinou hospodářskou entitu. Z toho rovněž vyplývá, že Soud musí při posouzení zohlednit souhrn důkazů předložených účastníky řízení, jejichž povaha a význam se může lišit podle charakteristických rysů každého projednávaného případu.

66 S ohledem na tyto úvahy je třeba ověřit, zda Akzo Nobel a její dceřiné společnosti, kterým bylo [sporné rozhodnutí] určeno, tvoří jedinou hospodářskou entitu.“

28 Soud tedy v bodech 67 až 85 napadeného rozsudku přezkoumával různé skutečnosti obsažené ve spise a rozhodl, že se navrhovatelkám nepodařilo vyvrátit domněnku, podle které Akzo Nobel, mateřská společnost vlastnící 100 % kapitálu svých dceřiných společností, kterým bylo určeno sporné rozhodnutí, vykonávala rozhodující vliv na politiku posledně uvedených. Soud dospěl k závěru, že tato společnost tvoří spolu s ostatními navrhovatelkami podnik ve smyslu článku 81 ES, aniž by bylo třeba ověřovat, zda Akzo Nobel vykonávala vliv na jejich chování, a zamítl první žalobní důvod uplatňovaný navrhovatelkami na podporu jejich žaloby.

29 Soud v bodech 90 a 91, jakož i v bodech 94 až 96 napadeného rozsudku zamítl druhý žalobní důvod, vycházející z porušení čl. 23 odst. 2 nařízení č.1/2003, v rozsahu, v němž výše pokuty překračuje 10 % obrátu Akzo Nobel Functional Chemicals dosaženého v roce 2003, jakož i třetí žalobní důvod, vycházející z porušení povinnosti odůvodnění ohledně přičtení společné a nerozdílné odpovědnosti Akzo Nobel. V bodě 97 napadeného rozsudku tedy zamítl žalobu, která mu byla předložena, v plném rozsahu.

Návrhová žádání účastnic řízení

30 Svým kasačním opravným prostředkem navrhovatelky navrhují, aby Soudní dvůr:

- zrušil napadený rozsudek v rozsahu, v němž zamítl žalobní důvod vycházející z nesprávného přičtení společné a nerozdílné odpovědnosti společnosti Akzo Nobel;

- zrušil sporné rozhodnutí v rozsahu, v němž přičítá odpovědnost za protiprávní jednání společnosti Akzo Nobel, a

- uložil Komisi náhradu veškerých nákladů řízení, vzniklých jak v řízení v prvním stupni, tak v řízení o kasačním opravném prostředku, v rozsahu, v němž se týkají důvodu uplatněného v projednávaném kasačním opravném prostředku.

31 Komise navrhuje Soudnímu dvoru, aby zamítl kasační opravný prostředek a uložil navrhovatelkám náhradu nákladů řízení.

Ke kasačnímu opravnému prostředku

K přípustnosti

K právnímu zájmu jiných navrhovatelek než Akzo Nobel

32 Komise v zásadě tvrdí, že vzhledem k tomu, že se jediný důvod kasačního opravného prostředku týká výlučně odpovědnosti společnosti Akzo Nobel, může mít pouze ona zájem na zrušení napadeného rozsudku. Kasační opravný prostředek je, pokud jde o ostatní navrhovatelky, nepřipustný, jelikož jejich odpovědnost nebo pokuta, která jim byla uložena, není zpochybňována.

33 V tomto ohledu je třeba připomenout, že existence právního zájmu navrhovatele na podání kasačního opravného prostředku předpokládá, že výsledek kasačního opravného prostředku může účastníku řízení, který jej podal, přinést prospěch (viz v tomto smyslu usnesení ze dne 8. dubna 2008, Saint-Gobain Glass Deutschland v. Komise, C-503/07 P, Sb. rozh. s. I-2217, bod 48 a citovaná judikatura).

34 V tomto případě napadený rozsudek potvrdil sporné rozhodnutí, které ukládá všem navrhovatelkám společnou a nerozdílnou povinnost zaplatit pokutu ve výši 20,99 milionu eur uloženou Komisí. Z toho vyplývá, že Akzo Nobel Nederland, Akzo Nobel Chemicals International, Akzo Nobel Chemicals a Akzo Nobel Functional Chemicals mají právní zájem na zrušení napadeného rozsudku (viz obdobně usnesení Soudu ze dne 2. srpna 2001, Saxonia Edelmetalle v. Komise, T-111/01 R, Recueil, s. II-2335, bod 17).

35 Pokud by měl být totiž napadený rozsudek zrušen, co se týče odpovědnosti společnosti Akzo Nobel, situace jejich dceřiných společností by se změnila, zejména s ohledem na důsledky vyplývající z pravidel společné a nerozdílné odpovědnosti.

36 Za těchto podmínek je tedy třeba zamítnout námitku nepřijatelnosti vznesenou Komisí ohledně právního zájmu společností Akzo Nobel Nederland, Akzo Nobel Chemicals International, Akzo Nobel Chemicals a Akzo Nobel Functional Chemicals.

K existenci nového důvodu, předloženého poprvé v rámci kasačního opravného prostředku

37 Komise rovněž tvrdí, že jediný důvod kasačního opravného prostředku je novým důvodem, předloženým poprvé v rámci kasačního opravného prostředku, a že je tedy nepřijatelný v rozsahu, v jakém obsahuje body, které navrhovatelky neuplatnily před Soudem. Uvedeným důvodem by totiž navrhovatelky zpochybnilly samotnou existenci domněnky, podle které mateřská společnost vykonává rozhodující vliv na dceřinou společnost, jestliže vlastní 100 % jejího kapitálu, zatímco před Soudem existenci této domněnky navrhovatelky nikdy nezpochybnilly a uznaly, pokoušeje se ji vyvrátit, že byla v projednávaném případě použitelná. Nepřijatelné jsou rovněž argumenty navrhovatelek týkající se rozhodného předmětu činnosti dceřiné společnosti, na kterou mateřská společnost vykonává rozhodující vliv.

38 Na základě článku 118 jednacího řádu Soudního dvora se čl. 42 odst. 2 téhož řádu, který v zásadě zakazuje předkládat v průběhu řízení nové důvody, použije na řízení před Soudním dvorem o kasačním opravném prostředku proti rozhodnutí Soudu. V rámci kasačního opravného prostředku je tak pravomoc Soudního dvora omezena na přezkum posouzení provedeného Soudem ohledně důvodů, které byly před ním projednány (viz zejména rozsudek ze dne 18. ledna 2007, PKK a KNK v. Rada, C-229/05 P, Sb. rozh. s. I-439, bod 61). Umožnit totiž účastníku řízení vznést poprvé před Soudním dvorem důvod, který nevzněl před Soudem, by znamenalo umožnit mu předložit Soudnímu dvoru širší spor než spor, se kterým byl seznámen Soud (viz

v tomto smyslu rozsudek ze dne 28. června 2005, Dansk Rørindustri a další v. Komise, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, Sb. rozh. s. I-5425, bod 165).

39 Je třeba v tomto ohledu připomenout, že navrhovatelky uplatňovaly před Soudem žalobní důvod vycházející z nesprávného přičtení společné a nerozdílné odpovědnosti společnosti Akzo Nobel, prostřednictvím kterého tvrdily, že Akzo Nobel nevykonávala rozhodující vliv na obchodní chování svých dceřiných společností a že s nimi netvořila hospodářskou jednotku. Je tedy třeba považovat argumenty týkající se domněnky, podle které mateřská společnost vykonává rozhodující vliv na dceřinou společnost v případě, kdy vlastní 100 % jejího kapitálu, uvedené navrhovatelkami před Soudním dvorem, jako rozvinutí uvedeného důvodu. V rozsahu, v němž totiž tyto argumenty a argumenty týkající se rozhodného předmětu činnosti dceřiné společnosti, na kterou vykonává mateřská společnost rozhodující vliv, představují doplňující argumenty týkající se použití pravidel o přičitatelnosti chování dceřiných společností společnosti Akzo Nobel, navrhovatelky nezměnily předmět sporu, který byl předložen Soudu.

40 Kasační opravný prostředek je tedy třeba prohlásit za přípustný.

K věci samé

41 Navrhovatelky uplatňují na podporu svého kasačního opravného prostředku jediný důvod, ve kterém tvrdí, že Soud nesprávně použil pojem „podnik“ ve smyslu článku 81 ES a čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003 tím, že zamítl žalobní důvod vycházející z nesprávného přičtení odpovědnosti za protiprávní jednání společnosti Akzo Nobel. Tento důvod kasačního opravného prostředku obsahuje dvě rozdílné části.

K první části jediného žalobního důvodu, vycházející z nesprávného vymezení důkazního břemene, které nese Komise, co se týče neexistence nezávislosti dceřiných společností

– Argumentace účastnic řízení

- 42 Navrhovatelky uvádějí, že Soud použil nesprávné právní kritérium k určení, zda dceřiné společnosti Akzo Nobel jednaly na trhu samostatně, či nikoli.
- 43 Za normálních okolností přísluší podle navrhovatelek Komisi, aby předložila důkaz o skutečném výkonu rozhodujícího obchodního vlivu mateřské společnosti na společnost dceřinou. Soudní dvůr nicméně za účelem zmírnění tohoto důkazního břemene stanoví vyvratitelnou domněnku.
- 44 Ve výše uvedeném rozsudku Stora Soudní dvůr výslovně upřesnil, že pouhé vlastnictví 100 % kapitálu dceřiné společnosti samo o sobě neumožňuje založení odpovědnosti mateřské společnosti, je-li zpochybněno, že vykonávala rozhodující obchodní vliv na tuto dceřinou společnost. V tomto rozsudku Soudní dvůr tedy souhlasil s argumentací generálního advokáta Mischa, uvedenou v bodě 48 jeho stanoviska ve věci, ve které byl později vydán uvedený rozsudek, která je založena na myšlence, že pokud je zmírněno důkazní břemeno, které nese Komise a které spočívá v prokázání skutečnosti, že mateřská společnost skutečně vykonávala rozhodující vliv na chování své dceřiné společnosti v případě 100% vlastnictví kapitálu této posledně uvedené, je nezbytná existence dalšího poznatku o míře účasti, který však může vyplývat z nepřímých důkazů.
- 45 Vlastnictví veškerého základního kapitálu dceřiné společnosti ve spojení s existencí dalších nepřímých důkazů by proto vytvářelo domněnku, podle které dceřiná společnost nejednala na trhu samostatně. Komise by se tedy nemohla zbavit důkazního břemene, které nese, tím, že by odkazovala výhradně na okolnost, že mateřská společnost vlastní 100 % kapitálu své dceřiné společnosti. Musela by rovněž poskytnout další nepřímé důkazy, které by prokazovaly, že mateřská společnost skutečně vykonává

rozhodující vliv na svoji dceřinou společnost. Soud porušil tuto zásadu tím, že rozhodl, že postačí k závěru, že mateřská společnost vykonává rozhodující vliv na obchodní politiku své dceřiné společnosti, aby Komise prokázala, že veškerý kapitál dceřiné společnosti je vlastněn její mateřskou společností.

46 Krom toho, ve dvou dalších rozsudcích, a to v rozsudku ze dne 15. září 2005, DaimlerChrysler v. Komise (T-325/01, Sb. rozh. s. II-3319), jakož i v rozsudku ze dne 26. dubna 2007, Bolloré a další v. Komise (T-109/02, T-118/02, T-122/02, T-125/02, T-126/02, T-128/02, T-129/02, T-132/02 a T-136/02, Sb. rozh. s. II-947) Soud správně použil zásadu uvedenou v předchozím bodě, když rozhodl, že skutečnost týkající se vlastnictví celého kapitálu dceřiné společnosti, i když je výrazným ukazatelem existence možného vlivu mateřské společnosti na chování dceřiné společnosti na trhu, nepostačuje sama o sobě k přičtení odpovědnosti mateřské společnosti za chování dceřiné společnosti, a je proto nezbytná existence dalšího poznatku o míře účasti, který však může vyplývat z nepřímých důkazů.

47 Navrhovatelky vytýkají rovněž Soudu, že zmírnil důkazní břemeno, které nese Komise, a že tak přijal takovou koncepci tohoto důkazního břemene, která porušuje jejich právo na obhajobu. Komise totiž byla povinna předložit to, co považují za další nepřímé důkazy, ve smyslu výše uvedeného rozsudku Stora, tak, jak je jimi vykládán, ve fázi oznámení námitek, a nikoli pouze ve fázi rozhodnutí. V oznámení námitek Komise odůvodnila svůj záměr shledat Akzo Nobel společně a nerozdílně odpovědnou výhradně na základě skutečnosti, že tato společnost vlastnila 100 % kapitálu společností účastnících se na protiprávním jednání. Sporné rozhodnutí naopak založila na poskytnutí rovněž dalších nepřímých důkazů, ve smyslu uvedeného rozsudku Stora, které byly uměle vytvořeny tím, že zkreslila skutečnosti, kterých se dovolávaly navrhovatelky ve své odpovědi na oznámení námitek.

48 Konečně navrhovatelky kritizují bod 62 napadeného rozsudku, ve kterém Soud přijal řešení, které znamená, že domněnka může být vyvrácena pouze v případě, že se dceřiná společnost řídila pokyny udělenými její mateřskou společností, neboť rozhodl, že

k tomu, aby dotčená domněnka byla vyvrácena, je třeba prokázat, že dceřiná společnost v podstatě neuplatňuje pokyny, které jí mateřská společnost uděluje.

- 49 Komise tvrdí, že okolnost, že dceřiná společnost má vlastní právní subjektivitu odlišnou od subjektivity mateřské společnosti, nepostačuje k vyloučení přičitatelnosti jejího chování mateřské společnosti, zejména pokud dceřiná společnost neurčuje své chování na trhu samostatně, ale v zásadě uplatňuje pokyny, které jí uděluje mateřská společnost. Je nadbytečné ověřovat, zda mateřská společnost skutečně využila své pravomoci rozhodujícím způsobem ovlivnit obchodní politiku své dceřiné společnosti, pakliže vlastní 100 % jejího kapitálu.
- 50 Soudní dvůr tuto zásadu ve výše uvedeném rozsudku Stora nezpochybnil. Připustil, že když je dceřiná společnost ze 100 % vlastněna svojí mateřskou společností, předpokládá se, že mateřská společnost vykonává svoji pravomoc ovlivňovat chování své dceřiné společnosti. Podle Komise, pokud Soudní dvůr v bodě 29 výše uvedeného rozsudku Stora dospěl k závěru, že Soud legitimně vycházel z tohoto předpokladu, zejména poté, co zjistil, že se mateřská společnost během správního řízení představila jako jediná kontaktní osoba Komise ve věci dotčeného protiprávního jednání, Soudní dvůr podpůrně odkázal na tuto poslední skutečnost jakožto na další skutečnost svědčící ve prospěch přičitatelnosti protiprávního jednání mateřské společnosti.
- 51 Soud v řadě rozsudků použil uvedenou domněnku, když odkazoval na výše uvedený rozsudek Stora, aniž by podmiňoval její použití poskytnutím dalších nepřímých důkazů. Výše uvedené rozsudky DaimlerChrysler v. Komise, jakož i Bolloré a další v. Komise nezpochybovaly použitím této domněnky. V těchto dvou rozsudcích totiž Soud zaměnil pojem „kontrola nad dceřinou společností“ s pojmem „výkon“ této kontroly, který se jako jediný předpokládá v případě, kdy mateřská společnost vlastní veškerý kapitál své dceřiné společnosti. Další nepřímé důkazy byly krom toho přezkoumávány během analýzy důkazů předložených k vyvrácení domněnky.

- 52 Co se týče argumentu ohledně porušení práva na obhajobu, Komise má za to, že domněnky v právu Společenství v oblasti hospodářské soutěže nejsou neobvyklé. Tím, že Komise oznámila dotčenému podniku svůj záměr vycházet z domněnky, dala mu tak příležitost zaujmout k tomuto bodu stanovisko a předložit jí všechny písemnosti způsobilé podpořit jeho stanovisko. Toto rozložení důkazního břemene je zcela logické vzhledem k tomu, že podnik má k dispozici všechny informace týkající se jeho vnitřního fungování.
- 53 Ohledně kritiky bodu 62 napadeného rozsudku Komise tvrdí, že je založena na nesprávném výkladu věty vytržené z kontextu. Soud chtěl říci, že dceřiná společnost je nezávislou hospodářskou jednotkou za předpokladu, že se neřídí pokyny své mateřské společnosti. Může tomu tak být buď z toho důvodu, že nejsou žádné pokyny udělovány, nebo proto, že nejsou dceřinou společností uplatňovány.

– Závěry Soudního dvora

- 54 Úvodem je třeba připomenout, že právo Společenství v oblasti hospodářské soutěže se vztahuje na činnosti podniků (rozsudek ze dne 7. ledna 2004, Aalborg Portland a další v. Komise, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, Recueil, s. I-123, bod 59) a že pojem „podnik“ zahrnuje jakoukoli jednotku vykonávající hospodářskou činnost nezávisle na právním postavení této jednotky a způsobu jejího financování (viz zejména rozsudky Dansk Rørindustri a další v. Komise, uvedený výše, bod 112; ze dne 10. ledna 2006, Cassa di Risparmio di Firenze a další, C-222/04, Sb. rozh. s. I-289, bod 107, jakož i ze dne 11. července 2006, FENIN v. Komise, C-205/03 P, Sb. rozh. s. I-6295, bod 25).
- 55 Soudní dvůr rovněž upřesnil, že pojem „podnik“ musí být v tomto kontextu chápán jako pojem označující hospodářskou jednotku, i když z právního hlediska je tato hospodářská jednotka složena z více fyzických nebo právnických osob (rozsudek ze dne 14. prosince 2006, Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio, C-217/05, Sb. rozh. s. I-11987, bod 40).

- 56 Pokud taková hospodářská jednotka poruší pravidla hospodářské soutěže, musí nést za toto protiprávní jednání odpovědnost na základě zásady osobní odpovědnosti (viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 8. července 1999, Komise v. Anic Partecipazioni, C-49/92 P, Recueil, s. I-4125, bod 145, a ze dne 16. listopadu 2000, Cascades v. Komise, C-279/98 P, Recueil, s. I-9693, bod 78, jakož i ze dne 11. prosince 2007, ETI a další, C-280/06, Sb. rozh. s. I-10893, bod 39).
- 57 Porušení práva Společenství v oblasti hospodářské soutěže musí být jednoznačně přičteno právnické osobě, které mohou být pokuty uloženy, a musí jí být určeno oznámení námitek (viz v tomto smyslu rozsudky Aalborg Portland a další v. Komise, uvedený výše, bod 60, a ze dne 3. září 2009, Papierfabrik August Koehler a další v. Komise, C-322/07 P, C-327/07 P a C-338/07 P, bod 38). Důležité je rovněž to, aby oznámení námitek uvádělo, v jakém postavení právnická osoba čelí obvinění z tvrzených skutečností.
- 58 Z ustálené judikatury vyplývá, že chování dceřiné společnosti může být přičteno mateřské společnosti, zejména pokud tato dceřiná společnost, byť má vlastní právní subjektivitu, samostatně neurčuje své chování na trhu, ale v zásadě uplatňuje pokyny, které jsou jí uděleny mateřskou společností (viz v tomto smyslu rozsudky Imperial Chemical Industries v. Komise, uvedený výše, body 132 a 133; Geigy v. Komise, uvedený výše, bod 44; ze dne 21. února 1973, Europemballage a Continental Can v. Komise, 6/72, Recueil, s. 215, bod 15, jakož i Stora, bod 26), zejména s ohledem na hospodářské, organizační a právní vazby, které spojují tyto dva právní subjekty (viz například výše uvedené rozsudky Dansk Rørindustri a další v. Komise, bod 117, jakož i ETI a další, bod 49).
- 59 Je tomu tak proto, že v takové situaci jsou totiž mateřská společnost a její dceřiná společnost součástí téže hospodářské jednotky, a tudíž vytvářejí jediný podnik ve smyslu judikatury uvedené v bodech 54 a 55 tohoto rozsudku. Skutečnost, že mateřská společnost a její dceřiná společnost představují jediný podnik ve smyslu článku 81 ES, umožňuje Komisi určit rozhodnutí ukládající pokuty mateřské společnosti, aniž by bylo vyžadováno prokázání osobního zapojení této společnosti do protiprávního jednání.

60 V konkrétním případě, kdy mateřská společnost vlastní 100 % kapitálu své dceřiné společnosti, která porušila pravidla Společenství v oblasti hospodářské soutěže, může jednak tato mateřská společnost vykonávat rozhodující vliv na chování této dceřiné společnosti (viz v tomto smyslu uvedený výše rozsudek Imperial Chemical Industries v. Komise, body 136 a 137), a jednak existuje vyvratitelná domněnka, podle které uvedená mateřská společnost skutečně vykonává rozhodující vliv na chování své dceřiné společnosti (viz v tomto smyslu výše uvedené rozsudky, AEG-Telefunken v. Komise, bod 50, a Stora, bod 29).

61 Za těchto podmínek postačí k tomu, aby se dalo předpokládat, že mateřská společnost vykonává rozhodující vliv na obchodní politiku dceřiné společnosti, aby Komise prokázala, že veškerý kapitál této dceřiné společnosti je vlastněn její mateřskou společností. Komise následně může činit mateřskou společnost společně a nerozdílně odpovědnou za zaplacení pokuty uložené její dceřiné společnosti, ledaže tato mateřská společnost, které přísluší vyvrátit tuto domněnku, předloží dostatečné důkazy, které by mohly prokázat, že se její dceřiná společnost chová na trhu samostatně (viz v tomto směru rozsudek Stora, bod 29).

62 Jak tedy Soud právem zmínil v bodě 61 napadeného rozsudku, ačkoli je pravda, že Soudní dvůr v bodech 28 a 29 rozsudku Stora uvedl kromě vlastnictví 100 % kapitálu dceřiné společnosti další okolnosti jako nezpochybnění vlivu vykonávaného mateřskou společností na obchodní politiku její dceřiné společnosti a společné zastoupení obou společností v průběhu správního řízení, nemění to nic na tom, že takové okolnosti Soudní dvůr uvedl pouze s cílem popsat souhrn skutečností, na kterých Soud založil své úvahy, a nikoli za účelem podmínit použití domněnky uvedené v bodě 60 tohoto rozsudku předložením dalších nepřímých důkazů o skutečném vykonání vlivu mateřské společnosti.

63 Z předchozích úvah vyplývá, že se Soud nedopustil nesprávného právního posouzení, když rozhodl, že pokud mateřská společnost vlastní 100 % kapitálu své dceřiné společnosti, existuje vyvratitelná domněnka, podle které tato mateřská společnost vykonává rozhodující vliv na chování své dceřiné společnosti.

- 64 V důsledku toho nelze vyhovět argumentu navrhovatelek ohledně porušení práva na obhajobu, neboť Komise není povinna, pokud jde o přičitatelnost protiprávního jednání, předložit ve fázi oznámení námitek jiné skutečnosti než důkaz o tom, že mateřská společnost vlastní kapitál svých dceřiných společností.
- 65 Ohledně kritiky bodu 62 napadeného rozsudku postačí uvést, že z něho nijak nevyplývá, že by Soud omezil možnost vyvrátit domněnku uvedenou v bodě 60 tohoto rozsudku pouze na případy, kdy mateřská společnost uděluje své dceřiné společnosti pokyny. Naopak z bodů 60 a 65 napadeného rozsudku vyplývá, že Soud v tomto ohledu zaujal relativně široký postoj, když rozhodl zejména, že mateřské společnosti přísluší předložit k posouzení Soudu každý důkaz týkající se organizačních, hospodářských a právních vazeb mezi ní a její dceřinou společností, který by mohl prokázat, že netvořily jedinou hospodářskou jednotku.
- 66 Z toho vyplývá, že první část jediného důvodu kasačního opravného prostředku uplatňovaného navrhovatelkami musí být zamítnuta jako neopodstatněná.

K druhé části jediného důvodu kasačního opravného prostředku, vycházející z nesprávného vymezení pojmu „obchodní politika“ dceřiné společnosti

– Argumentace účastnic řízení

- 67 Podle navrhovatelek měl Soud neprávem za to, že jiné aspekty, než jsou ty uvedené v bodě 64 napadeného rozsudku, spadají pod obchodní politiku dceřiné společnosti, na kterou vykonává mateřská společnost rozhodující vliv, a že skutečnosti týkající se

organizačních, hospodářských, jakož i právních vazeb mezi mateřskou společností a její dceřinou společností jsou relevantní k prokázání samostatnosti dceřiné společnosti.

68 Obchodní politika se vztahuje na chování na trhu a je omezena na výrobu zboží a služeb, které podnik prodává a poskytuje spotřebitelům na určitém území, v určitou dobu a za určitých podmínek. Nezahrnuje jiné aspekty.

69 Podle navrhovatelek by rozšíření pojmu „obchodní politika“ nad rámec chování dceřiné společnosti na trhu vedlo k zavádění režimu objektivní odpovědnosti, který je v rozporu se zásadou osobní odpovědnosti zaručenou judikaturou Soudního dvora.

70 Komise tvrdí, že otázka, zda je třeba zachovat široké, či restriktivní vymezení pojmu „obchodní politika“, je nerelevantní s ohledem na otázku určení existence jediného podniku, ohledně které je dle Soudního dvora třeba brát v úvahu spíše hospodářské a organizační vazby mezi společnostmi.

71 Ohledně argumentu týkajícího se zavádění objektivní odpovědnosti má Komise za to, že v právu Společenství v oblasti hospodářské soutěže neexistuje zásada objektivní odpovědnosti, poněvadž rozhodnutí Komise nepřičítají společnostem odpovědnost, aniž by byla prokázána. Shledání mateřské společnosti odpovědnou za jednání dceřiné společnosti, jíž je 100% vlastníkem, nemůže být v rozporu se zásadou osobní odpovědnosti.

– Závěry Soudního dvora

- 72 Jak je uvedeno v bodě 58 tohoto rozsudku, chování dceřiné společnosti může být přičteno mateřské společnosti, zejména pokud tato dceřiná společnost, byť má vlastní právní subjektivitu, samostatně neurčuje své chování na trhu, ale v zásadě uplatňuje pokyny, které jsou jí uděleny mateřskou společností.
- 73 Z toho vyplývá, jak uvedla generální advokátka v bodech 87 až 94 svého stanoviska, že chování dceřiné společnosti na trhu nemůže být jedinou skutečností zakládající odpovědnost mateřské společnosti, ale jde pouze o jeden ze znaků existence hospodářské jednotky.
- 74 Z bodu 58 tohoto rozsudku rovněž vyplývá, že k určení, zda dceřiná společnost určuje samostatně své chování na trhu, je třeba přihlídnout nejen ke skutečnostem uvedeným v bodě 64 napadeného rozsudku, ale také ke všem relevantním skutečnostem týkajícím se hospodářských, organizačních a právních vazeb, které spojují tuto dceřinou společnost s mateřskou společností, které se mohou lišit případ od případu, a nemůžou tedy být předmětem taxativního výčtu.
- 75 Z toho vyplývá, že se Soud nedopustil nesprávného právního posouzení, co se týče oblasti, v níž mateřská společnost vykonává na svou dceřinou společnost vliv.

76 Tento závěr není zpochybněn argumentem navrhovatelek ohledně objektivní odpovědnosti.

77 V tomto ohledu je třeba uvést, že jak vyplývá z bodu 56 tohoto rozsudku, právo Společenství v oblasti hospodářské soutěže spočívá na zásadě osobní odpovědnosti hospodářské jednotky, která se dopustila protiprávního jednání. Pokud je tedy mateřská společnost součástí této hospodářské jednotky, která, jak je uvedeno v bodě 55 tohoto rozsudku, se může skládat z více právnických osob, je tato mateřská společnost považována za společně a nerozdílně odpovědnou za porušení práva hospodářské soutěže spolu s ostatními právníckými osobami tvořícími tuto hospodářskou jednotku. I když se totiž mateřská společnost neúčastní přímo na protiprávním jednání, vykonává v tomto případě rozhodující vliv na dceřiné společnosti, které se na tomto jednání podílely. Z toho vyplývá, že v tomto kontextu nemůže být odpovědnost mateřské společnosti považována za objektivní odpovědnost.

78 Druhé části jediného důvodu kasačního opravného prostředku uplatňovaného navrhovatelkami nemůže být tedy vyhověno, a tento důvod musí být tudíž zamítnut jako neopodstatněný v plném rozsahu.

K nákladům řízení

79 Podle čl. 69 odst. 2 jednacího řádu, jenž se na řízení o kasačním opravném prostředku použije na základě článku 118 téhož jednacího řádu, se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala náhradu nákladů řízení a navrhovatelky neměly ve věci úspěch, je důvodné posledně uvedeným uložit náhradu nákladů řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

- 1) **Kasační opravný prostředek se zamítá.**

- 2) **Společnostem Akzo Nobel NV, Akzo Nobel Nederland BV, Akzo Nobel Chemicals International BV, Akzo Nobel Chemicals BV a Akzo Nobel Functional Chemicals BV se ukládá náhrada nákladů řízení.**

Podpisy.